

KOSOVSKA VIZA ZA EU

PIŠE: IVAN TOROV

Izgledalo je, u jednom trenutku u prvoj polovini avgusta, da će zvaničnici Beograda valjano iskoristiti „idealnu priliku“ iz Prištine da novembarske lokalne izbore, bar kad je reč o severu Kosova, relativizuju. Što će reći, odložiti ih do, recimo, proleća iduće godine kad bi se vladajuća SNS-SPS koalicija, po njihovoj proceni, bez prevelikog rizika po sopstveni imidž i rejting mogli suočiti sa (ne)očekivanim rezultatima aprilskog srpsko-albanskog aranžmana u Briselu. Najava iz Prištine da će glasački listić 3. novembra sadržati i neka obeležja „države Kosovo“, makar na kratko, ustalasala je političku javnost Srbije, obnovila već pomalo zaboravljenu patriotsku retoriku, proizvela opšti utisak kako, zapravo više ništa nije sigurno, pa ni to da li će na jesen, kako je bilo zamišljeno i dogovoreno u Briselu, sporazumom Dačić-Tači, biti moguće organizovati izbore bez novih konfrontacija kako unutar, manje-više, tradicionalno posvađanog srpskog bloka, tako i na relaciji Beograda i Prištine.

Ovdašnje analitičare, istini za volju, nije baš iznenadila mogućnost da srpska strana zatraži odlaganje izbora. Nisu oni prave razloge videli toliko u tvrdnji nacionalističkih dušebrižnika među Srbima i na Kosovu i u Srbiji da se albanska strana „služi trikovima“ kako bi sprečila masovniji odziv Srba, naročito na severu, koliko u činjenici da je Beograd, posle sklapanja briselskog dogovora, veoma malo, gotovo ništa opipljivije nije uradio kako bi pokazao da je spreman za izbore 3. novembra. Osim što su se, naravno, Nikolić, Vučić i Dačić svojski (a opet, jalovo) trudili da ubede kosovske Srbe da moraju postupiti onako kako Beograd kaže. Uprkos svemu, nisu uspeali da preokrenu protivljenje Srba na severu izborima „u režiji države Kosovo“, podele među Srbima južno i severno od Ibrasu takve su da gotovo onemogućavaju bilo kakav zajednički nastup, a taj ionako duboki jaz dodatno produbljuje pojačana antiizborna i anti-režimska kampanja nacionalističkih partija predvođenih Vojislavom Koštunicom. Iz Beograda se zasad izbegava bilo kakva žešća reakcija, kako bi se disciplinovali prilično raspojasani lideri četiri opštine na

severu Kosova, procenjujući valjda da bi im direktna konfrontacija sa njima ugrozila sve što su dosad učinili u ne baš tako radikalnoj izmeni politike prema Kosovu.

Na samom vrhu liste razloga su još dva, reklo bi se, suštinska: prvi, još nije razrešena dilema da li je i koliko moguća jedinstvena izborna srpska lista za celo Kosovo, koliko ta ideja, zapravo, u osnovi sadrži ambiciju beogradske vladajuće nomenklature da zadrži kontrolu nad institucijama kosovskih Srba, a koliko je stvarno motivisana navodnim strahom da bi izborni nastup „svako za sebe“ doveo Albance na čelo opština gde srpsko stanovništvo čini većinu. I drugi, možda najvažniji razlog - nekoliko meseci od obelodanjivanja sporazuma sa Tačićevom vladom, Beograd nije ništa određenije, bar zvanično, uradio na pripremi normativna za buduću, dogovorenu, zajednicu srpskih opština na Kosovu, koja bi, po ovdašnjoj zamisli, trebalo, koliko je moguće, da očuva preforsirani utisak kako se Srbija „nije odrekla dela svoje teritorije“, odnosno da će srpska zajednica biti najbolja zaštita od mogućeg ugrožavanja „srpskog identiteta na Kosovu“, ali i instrument za održavanje iluzije o „statusno neutralnom Kosovu“.

Baš u trenutku kada je kampanja protiv učešća na lokalnim izborima početkom novembra, dobijala na intenzitetu, „državni vrh“ Srbije povukao je još jedan (ne)očekivani potez. Da li zbog odbijanja Brisela da uopšte razmišlja o nekakvom odlaganju novembarskih izbora, zbog toga ali i zbog procene da su u međuvremenu preduboko ušli na teren prihvatanja obaveza da bi sada od njih odustali i suočili se sa novim još neprijatnijim posledicama, tek srpska vlast je polovinom avgusta, i sama pritešnjenim rokovima za pripremu izbora, prvi put određeni je pozvala kosovske Srbe da iziđu na novembarske izbore i poručila njihovim političkim liderima da će

izbora svakako biti, prihvatili oni to ili ne, svejedno. Beograd očigledno nema kud. U tom vaganju između rizika da bi neučestvovanje, odnosno bojkot ili bilo kakvo odlaganje izbora, Srbiju u evrointegracijama vratilo nekoliko koraka unazad (očekivani početak pristupnih pregovora sa Evropskom komisijom za januar iduće godine bio bi pusti san) i stvorilo novu konfuziju na političkoj sceni Srbije, i stvaranja prilike da se učestvovanjem na izborima i ustoličenjem zajednice srpskih opština Kosovo konačno skine sa liste prioriteta, tačnije tereta, i to baš sad kad novi gospodari Srbije priželjkuju da se preostala društvena i politička energija preusmeri na traženje puteva izlaska iz duboke ekonomske i socijalne krize, odnosno agonije Srbije, kao da je prevagnuo ovaj potonji stav. Srpskim liderima na severu ostavljeno je nekoliko dana da se konačno izjasne hoće li kosovske Srbe pozvati na učešće ili bojkot izbora kako bi Vučić i Dačić imali čistu situaciju da vreme do izbora što bolje iskoriste.

Dakle, zvanično, bojkota neće biti, nezvanično, i te kako je moguće. Pitanje je samo koga će kosovski Srbi poslušati: državu (Srbiju), koja ih je, doduše, ne tako odlučno i bez simptomatičnog oklevanja, pozvala da 3. novembra masovno izađu na birališta i „odbrane svoje pravo na postojanje“, ili lidere stranaka (opština) koji bi da se stvar oko izbora razvlači što duže, bar dok se ne shvati da vremena više nema i da će kaos koji bi nastao „spontanom raspadom sistema“ (rezignacijom i apstinencijom birača) ili, pak, drastičnim cepanjem biračkog tela s obe strane Ibra, neminovno uzdrmati sadašnje prilično stabilne pozicije Nikolića, Vučića i Dačića. Tim pre što se procenjuje da vlada Srbije, koja mesecima troši ogromnu energiju na tzv. rekonstrukciji, nije učinila baš neki vidljiviji pomak u dinamiziranju evrointegrativnih aktivnosti, u hroničnoj dilemi - raspisati vanredne parlamentarne izbore u Srbiji i tako učvrstiti vlast, ali i ozbiljno i sa vrlo predvidljivim reperkusijama prolongirati proevropske ambicije, neće baš imati mnogo vremena da se stalno vraća na temu kosovskih izbora. S druge strane, ukoliko se u Beogradu u međuvremenu ne učini ništa na lokalizovanju i marginalizovanju prostora za političko mešetarenje lidera četiri opštine na severu Kosova, opasnost od izazivanja novih napetosti, blokada puteva, barikada i bojkota izbora ne samo što neće biti otklonjena, već, naprotiv, znatno uvećana.

BEZ SPREMNOSTI ZA RIZIK

PIŠE: NASTASJA RADOVIĆ

Rekonstrukcija Vlade Srbije koju, očigledno predvodi i odluke o njoj donosi potpredsednik vlade Aleksandar Vučić, a ne njen premijer Ivica Dačić, još uvek je u magli iako je datum njenog izlaska u javnost (bio) planiran za 26. avgust. Zabašurivanje od početka nejasnih principa rekonstrukcije ove složene političke tvorevine, gde je jedna partija izbačena iz vlade koja je ostala na tankoj većini od 128 poslanika, uporno se u izjavama potpredsednika i premijera kompenzira najavama velikih međunarodnih zvezda u budućem vladinom timu. Poznati međunarodni i evropski ekonomski, finansijski stručnjaci i političari, poput Francuza Dominika Štros-Kana i Austijanaca Alfreda Guzenbauera (za sada jedino obelodanjeni), navodno su veoma zainteresovani da savetuju Vladu, a pre svih njenog potpredsednika Aleksandra Vučića.

SIMBOLIČAN POČETAK

U poslovima stvarne rekonstrukcije, premijer Ivica Dačić izgleda da je nadležan za rekonstrukciju samo ministara iz svoje stranke, a i to je upitno u kojoj meri. Jedino, bar javno soliranje u vezi sa ovim poslom, Dačić je izveo sa najavom da iz vlade sigurno odlazi Mladen Dinkić i to, kako je uporno pokušavao da ubedi auditorij, gotovo isključivo na njegov (premijerov) zahtev. Dačiću je verovatno u svežem sećanju ostao ne tako davni nastup njegovog prethodnika i nekadašnjeg koalicionog partnera, Mirka Cvetkovića, koji je, na nešto manje uspešan način, baš na slučaju izbacivanja Dinkića iz vlade, podvlačio svoj premijerski autoritet. Iako Dačić ostavlja utisak daleko autoritativnijeg premijera od Cvetkovića, nezgodna, a najjednostavnija matematička računica pokazuje da je, pre svega reč o ličnoj prirodi i političkom stilu, a mnogo manje o stvarnoj moći. Sa druge strane, upravo te lične Dačićeve osobine kojima svedoči čitava njegova isključivo uspinjuća politička karijera, lako su ga opredelile da izađe ususret svom dominantnom koalicionom partneru i, po mnogima, onome ko je autoritarnog Dačića naterao na povlačenje. Dakle, odluka da se samouvereni Mladen Dinkić